

העותר :

מאיר הלר, עו"ד ת.ז. 27717057

מרח' קרן היסוד 38 ירושלים

ע"י ב"כ עוה"ד מאיר הלר ו/או יום טוב בלק ו/או נעם אלפרון

א' לנדוי משרד עורכי דין

מרח' קרן היסוד 38 ירושלים

טל. 0507276720, דוא"ל 025618845

-נגד-

המשיבים :

1. שרת התחבורה, מירי רגב

2. שר הביטחון, יואב גלנט

3. ממשלת ישראל

שלושתם ע"י פרקליטות המדינה

4. אל על נתיבי אויר לישראל בעמ ח.פ. 520017146

נתב"ג 41, לוד, מיקוד 7015001

טל. 03-9716202

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה בהולה לצו ארעי וצו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים 1 - 3 ליתן טעם מדוע לא יעשו שימוש בסמכויות הנתונות להם על פי דין, ובהמשך למצב החירום עליו החליטה הממשלה ביום 8.10.23, להורות על הפעלה מלאה של חברת אל-על (המשיבה 4) בשבתות (כולל ערבי ומוצאי שבת) לצורך הבאה מקסימלית של מטענים לישראל ושל תושבי ישראל המבקשים לשוב לישראל.

מפאת הדחיפות העליונה לשלום הציבור והמדינה של הפעלת של חברת אל-על כבר בשבת הנוכחית, מבוקש לתת צו ארעי במעמד צד אחד המתייחס לשבת הנוכחית בלבד, המורה על הפעלת סמכויות המשיבים 1 - 2 ועל פרסום מייד של לוי"ז טיסות ועל הפעלת מיידית של צי המטוסים של המשיבה 4 להבאת מטענים ונוסעים כאמור.

אלה נימוקי העתירה ובקשת צו הביניים :

הקדמה

1. אנו מצויים בתקופת חירום מיוחדת בהתאם להכרזת הממשלה 941 מיום 8.10.23 שהאריכה את תוקף הכרזת שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף מיום 7.10.23.

- העתק מהחלטת הממשלה מצ"ב כנספח "1".

2. בנוסף ביום 8.10.23 מסר מזכיר הממשלה ליו"ר ועדת החוץ והביטחון כי בהתאם לסעיפים 40(א) ו-40(א1) לחוק יסוד: הממשלה החל מיום 7.10.23 בשעה 06:00 החליטה הממשלה "על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות". ראוי לציין כי בהתאם להוראות סעיף 40(א) לחוק יסוד: הממשלה המדובר הוא ב: "פעולה צבאית משמעותית העלולה להוביל, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, למלחמה".

- העתק הודעת מזכיר הממשלה מצ"ב כנספח "2".

3. חברת אל על, כידוע, אינה מפעילה את מטוסיה בשבת. מכניסת השבת ועד לצאתה.

4. בד בבד, עקב המלחמה ביטלו מרבית חברות התעופה הזרות את טיסותיהן אל ישראל וממנה. ראה למשל כתבה תחת הכותרת "כמעט כל החברות הזרות מבטלות טיסות לישראל: המדינה צריכה להתעורר וליזום רכבת אווירית"¹.

5. המשיבה 1, שרת התחבורה, פנתה היום, 13.10.23 אל חברת אל על וחברות תעופה ישראליות נוספות, במכתבה שלהלן ועמדה על "הצורך הדחוף" כעת בשעת מלחמה, שחברת אל על תפעל בשבת על מנת למקסם את הבאת "חיילי מילואים, משפחות נעדרים, חולים, צוותים רפואיים, תושבי ישראל וכן ציוד למערכת הביטחון וציוד רפואי, על מנת לסייע במאמץ המלחמתי בו נמצאת המדינה". להלן מכתבה:

לשכת שרת התחבורה
והבטיחות בדרכים

בס"ד

ירושלים, כ"ח בתשרי תשפ"ד
13 באוקטובר 2023

לכבוד,
דינה בן טל, מנכ"לית אל על
אורי סירקיס, מנכ"ל ישראייר
גדי טפר, מנכ"ל ארקיע

הנדון: הפעלת טיסות למדינת ישראל וממנה במהלך השבת כחלק מהמאמץ המלחמתי – מלחמת חרבות ברזל

שלום רב,

- מדינת ישראל נמצאת בעיצומה של מלחמה. קיים צורך דחוף להחזיר הביתה אזרחים ישראלים מהעולם: חיילי מילואים, משפחות נעדרים, חולים, צוותים רפואיים וכן ציוד למערכת הביטחון וציוד רפואי, וזאת על מנת לסייע במאמץ המלחמתי בו נמצאת המדינה.
- דרישות אלה מתואמות עם משרד הביטחון ורת"א, אשר פועלים לשמור על בטיחות המטוסים והטיסה גם בימי מלחמה אלו. הנחייה מרת"א הובאה בפניכם כבר ביום ג' האחרון, להפעלת הטיסות בשבת.
- לפיכך, אבקשכם להפעיל את חברות התעופה במהלך כל ימות השבוע, כולל ביום שבת וזאת כאמור כחלק מהמאמץ הלאומי.
- בהזדמנות זו אבקש להודות לכם ולכלל הצוותים שלכם על ההירתמות וההתגייסות למאמץ המלחמתי.

בברכה,
תא"ל (במיל) מירי רנב
שרת התחבורה והבטיחות בדרכים

העתיקים:
מושה בן זקן, מנכ"ל משרד התחבורה והבטיחות בדרכים
שמואל זכאי, מנהל רת"א
אמנון כהן, ממלא מקום מנכ"ל רש"ת
שלומי וריאט, ראש מטה שרת התחבורה והבטיחות בדרכים
יעל כהן, יועצת המשפטית משרד התחבורה והבטיחות בדרכים
מיכל קלה, ראש אגף הערכות לשעת חירום
טל מגן, ראש מטה מנכ"ל משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

6. הקביעות הברורות במכתב שרת התחבורה, גורם שהוא בוודאי מוסמך לקבוע קביעות אלו, מבססות את הדחיפות העליונה של הפעלת טיסות בשבת על ידי חברת אל-על.

7. ברם, בקשה זו לא נענתה על ידי חברת אל על, שהודיעה על הפעלת 4 טיסות חילוץ בלבד המיועדות לאנשים ספציפיים ואינן פתוחות לקהל הרחב. להלן הודעת אל על:

"על רקע הצורך הבטחוני חברת אל על מוציאה בשבת הקרובה ביוזמתה ארבע טיסות חילוץ ללא תשלום להשבת אנשי מילואים וכוחות הביטחון יחד עם אנשי הצלה ורפואה, החיוניים למאמץ המלחמתי, כולל ציוד צבאי ורפואי. ביקשנו מהגופים במדינה ביוזמתנו להוציא הנחיות מסודרות לפעילות בחירום. אל על עומדת בקשר עם משרדי הממשלה ובוחנת את הצרכים בכל העת. ככל שמדינת ישראל כבעלת מניית זהב באל על, תורה לנו לטוס מובן שנבצע".

- העתק הידיעה בה פורסמה הודעת אל על מצ"ב כנספח "3".

8. חרף דברים אלו, לא פעלה עד כה שרת התחבורה ולא הפעילה סמכויות המדינה, לפי אותו "מניית זהב" ולא בכל דרך אחרת.

9. כך ארע שחרף מצב המלחמה, וחרף קביעת שרת התחבורה כי קיימת חשיבות עליונה להפעלת טיסות אל-על בשבת למאמץ הלאומי והמלחמתי, וחרף הרצון המשותף לכל, ובפרט לממשלת ישראל ולא על, שחברת אל על תפעל בשבת לאלתר, אנו נכנסים, בשעת כתיבת דברים אלו, לעוד שבת בה חברת אל על לא טסה ואין טיפול שוטף בפרסום לו"ז טיסות ומטענים, ומערכת שינוע הנוסעים והמטענים וההיערכות הנדרשת לה, שובתת.

10. מפרסום בתקשורת היום 13.12.23 בשעות הערב (ראיון של מר נועם לניר בערוץ 12) עולה כי השרה מתכוונת לשקול בדבר ולפעול רק בהמשך השבוע. להלן ציטוט הדברים (קובץ הריאיון מצורף – ויסומן נספח "4"):

"יש לי הודעה מהלשכה של השרה רגב, השרה רגב שוחחה עם מנכ"לית אל על והבהירה כי אם חברת אל על לא תפעיל את לוח הטיסות כנדרש מהנחיות רת"א לחברות התעופה מיום שלישי ובהתאם למכתב ששוגר לחברות התעופה הישראליות מלשכת השרה, תממש השרה רגב את מניית הזהב. אז אני רוצה ברשותכם, כל אמא שצריכה אפוד או קסדה עד ליום רביעי או חמישי, זה יגיע לפי השרה רגב ביום שלישי... אני לא יודע מתי"

11. ראוי להביא מדבריו של מר נועם לניר באותו ערוץ שקדמו לדברים אלו (קובץ הריאיון מצורף – ויצורף כנספח "5"):

"עכשיו אני... זה דחוף מאד... אני מפעיל לחץ מאתמול על מירי רגב שתתן הוראה לפרסם לו"ז טיסות... חברת אל על פנתה אלי ואמרה תפעילו לחץ תקשורתי כי זה הדבר היחיד שיגרום למירי רגב לתת באופן מידי הוראה לפי מניית הזהב, לא בשבוע הבא, לא עוד שבועיים, עכשיו! להפעיל ולפרסם במערכות הממוחשבות לו"ז טיסות למחר... לא טיסות חילוץ... אל על צריכה במערכות הממוחשבות להקים לו"ז טיסות כאילו שבת היה ככל הימים, למכור כרטיסים, לקבל מטענים, יש לנו אין סוף מטענים, זה לא מטוס ספציפי לנקודה... שרים.. אמרו לי נועם, תפעילו לחץ על מירי רגב, היא לא מפעילה... צריך הוראה כזו באופן מיידי... למחר יום פעילות מלא. כל אמא שמחפשת אפודים לילדים, קסדות, מתנדבים שרוצים לבוא לארץ, משפחות שכולות, הם יכולים להיות פה מחר...."

הדברים מדברים בעד עצמם למחייבים כי יצא צו מתאים לאלתר.

הדחיפות בהוצאת צו ארעי :

12. נוסף ונבהיר את הבעייתיות בכך שאין טיסות מטענים וטיסות לקהל הרחב: 4 טיסות החילוץ האמורות, שאל על הודיעה עליהן, מסייעות נקודתית לחיילים וציוד הנמצאים בשדה ספציפי. היות שלא על אין אפשרות לדעת מהו הצורך במקומות אחרים, הרי שחיילים אחרים, בני משפחה וכן ציוד קריטי הנמצאים במקום מסוים בגלובוס ייתקעו למשך זמן נוסף.
13. כלומר, קריטי לפרסם ולפתוח את לוח הטיסות לכלל האנשים ומובילי המטענים לאלתר, על מנת שמי שצריך יוכל לקנות כרטיס ולשנע את הציוד הנדרש. עיכוב של שבת משמעותו עיכוב של מספר ימים בהסדרת לוח הטיסות וההזמנות, ויתר על כן, איבוד "סלוטים" זמינים שיכלו היו להינתן בנתיבי הטיסות למטוסי אל על. מדובר בפיקוח נפש.
14. ביתר פירוט: כידוע לכל, במסגרת המלחמה סביר מאוד כי תידרש כניסה קרקעית לעזה. עד כה גויסו לצורך זה, לפי פרסומי צה"ל, לכל הפחות 360,000 חיילים.
15. כמו כן ישנו חשש מפני פתיחת חזיתות נוספות במלחמה, וגבול הצפון בוער מתחילת המלחמה. לפיכך, ההיתכנות להתרחבות המלחמה לצפון הינה בגדר אפשרות סבירה וקרובה ויידרשו גיוסים נוספים.
16. מפתחת המלחמה ועד לימים אלה ישנם אלפי חיילים השוהים בחו"ל אשר קיבלו צו 8 והנדרשים לשוב ארצה ליחידותיהם בדחיפות רבה. חלקם חיילים קרביים וחלקם מיחידות אחרות חיוניות ביותר, דהיינו מדובר בעניין קריטי וחיוני לביטחון העם והמדינה. מדובר בעניין הידוע לכל והמפורסם בתקשורת בהרחבה, והינו בגדר ידיעה שיפוטית.
17. בנוסף, למרבה הצער, ישנו חוסר של ציוד צבאי רב ליחידות רבות בצה"ל. משכך ישנן התארגנויות רבות, המתואמות עם משרד הביטחון וצה"ל, לרכישתו וייבואו של הציוד החסר בחו"ל. בעניין זה גורם הזמן הוא קריטי ביותר, כך, לשם הדוגמה, עיכוב הבאת משלוח אפודים קרמיים וקסדות לארץ יכול להביא לפגיעות בחיילים - פגיעות אשר יכולות היו להימנע.
18. חלק מהציוד הצבאי האמור שנרכש נמצא כעת, במקומות שונים בעולם, בהמתנה לטיסות לארץ. מדובר בכמויות לא מבוטלות כלל.
19. מלבד הצרכים החיוניים האמורים, ישנם כעת בחו"ל בני משפחות רבים מאוד של ניצולים מהטבח, של פצועים ושל הרוגים וחסופים אשר נדרשים להגיע בדחיפות רבה ביותר לארץ על מנת לטפל ולסייע ולהשתתף בהלוויות יקיריהם.
20. כל הדברים הללו אושרו ומוכחים במכתבה של שרה התחבורה ואין עליהם מחלוקת.
21. הנה כי כן, המדינה באמצעות שרת התחבורה מסרבת להפעיל את סמכויותיה לצורך קיומי וקריטי למדינה, וזאת ללא כל נימוק – בניגוד לחובתה, בניגוד לעמדה, ותוך סיכון אזרחי המדינה, ומרות שהשרה במכתבה לעיל, מאשרת קיומו של צורך בהול זה. הדבר לא יתכן.

פירוט אודות סמכות המשיבים להורות לאל על לפעול בשבת

22. המשיבה 4 בעברה חברה ממשלתית נמכרה על ידי המדינה ואינה כיום בגדר חברה ממשלתית.
23. יחד עם זאת הותירה הממשלה בידיה זכויות מיוחדות להורות על שמירת אינטרסים של המדינה ועל אופן הפעלת המשיבה 4. זכויות אלו הוגדרו כ- "מניית מדינה מיוחדת", שנותרת בהחזקת המדינה.
24. המשיבה 1, שרת התחבורה, היא השרה האמונה מטעם המדינה על השימוש במניית המדינה המיוחדת ומתן הוראות למשיבה 4 על בסיס החזקתה.
25. המשיבה 4 בעברה כחברה בבעלות מלאה של הממשלה, נמנית בין המקרים הבודדים בהם הממשלה הפעילה את סמכותה המיוחדת לפי סעיף 4(א) לחוק החברות הממשלתיות והנחתה אותה לטוס בשבתות בתקופת חירום.
26. **בצו החברות הממשלתיות (הכרזה על אינטרס חיוני למדינה באל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ), תשס"ה-2004 נקבע כי:**
 1. בצו זה –

"ישראלי – אזרח ישראל ותושב קבע בישראל ;

"מניית המדינה המיוחדת "ו"נכסים חיוניים – כמשמעם בתקנון אל על, המונח לעיון הציבור במשרדה הרשום של אל על ובאתר האינטרנט של רשות ניירות ערך (www.magna.isa.gov.il);

"צוות אוויר – לרבות טייסים מפקדים (קברניטים), טייסי משנה (קצינים ראשונים) ומהנדסי טיס.

2. למדינה אינטרס חיוני בקשר לאל על, לאפשר שימוש אפקטיבי בנכסים חיוניים בשעת חירום או לצרכי ביטחון להבטחת המשך קיומן של פעילויות שהן חיוניות לביטחון המדינה.

3. אל על תעסיק, בכל עת, אנשי צוות אוויר ישראלים, ובישראל אנשי צוות קרקע ישראלים, שהם בעלי הכשרה ורישוי כנדרש להפעלת הנכסים החיוניים, והכל במספר שלא יפחת מהנדרש להפעלה רציפה ובו זמנית של כל הנכסים החיוניים בשעת חירום או צורך ביטחוני.

4. אין בצו זה כדי להחיל על אל על הוראות סעיף 59ט לחוק.

5. אין באמור בצו זה כדי לגרוע מן ההוראות של מניית המדינה המיוחדת.

27. תקנון המשיבה 4 קובע כי (סעי' 8.1.1) – העתק מהתקנון כפי שמפורסם באתר רשות ניירות ערך, מצורף כנספח "6":

"העניינים החיוניים של מדינת ישראל באל על, אשר יש להגן עליהם באמצעות מניית המדינה המיוחדת (להלן: "העניינים החיוניים של המדינה") הם, על-פי החלטת הממשלה, כדלקמן:

(א) שמירה על קיום החברה כחברה ישראלית כמפורט להלן, כדי שהדין הישראלי ימשיך לחול עליה, לרבות החקיקה המאפשרת גיוס ציוד לצרכי בטחון והחקיקה לשעת חירום, וכדי שיתקיימו בה התנאים הנדרשים לשמירה על רשיון ההפעלה וזכויות הטייס שלה
(ב) שמירת האפשרות להבטיח כי כושר התפעול ויכולת ההטסה של הנוסעים ומטען בחברה לא יקטנו מתחת לקיבולת המפורטת להלן, כדי לאפשר למדינה שימוש אפקטיבי בנכסים חיוניים כהגדרתם להלן, בשעת חירום או לצרכי בטחון כפי שייקבעו מעת לעת על-ידי הגורמים המוסמכים לכך והכל כמפורט בסעיף 8.1.4. להלן.

הערה: בסעיף 8.1.4 לתקנון נקובים מפרטים של מספר מטוסים וכושר הטסה של מטוסי אל על, כאשר ברור כי סעיף 28(ב) לתקנון, מקנה סמכות למדינה גם להורות לעשות שימוש בקיבולת זו בשבת, על מנת "לאפשר למדינה שימוש אפקטיבי בנכסים.. בשעת חירום או לצרכי ביטחון כפי שיקבעו מעל לעת על ידי הגורמים המוסמכים לכך..".

28. לעתירה זו צורפו כמשיבים שר הביטחון וממשלת ישראל. ולו מטעמי זהירות ולמקרה ששרת התחברה תשנה את טעמה ותמצא כי אין סמכותה או בזכויות המוקנות במסגרת "מניית הזהב" כדי להורות לחברת אל על כמבוקש.

29. חוק רישום ציוד וגיוסו לצבא-הגנה לישראל, תשמ"ז-1987 ("חוק הגיוס") מקנה סמכויות לרשויות המנהל, ולצה"ל בפרט, לתפוס ולעשות שימוש בכלי רכב, לרבות כלי טיס, וזאת בשעת חירום. סעיף 28 לחוק הגיוס קובע כי:

"שר הביטחון רשאי, אם שוכנע שביטחון המדינה, אספקת שירותים חיוניים לציבור או טיפול באירוע חירום אזרחי מחייבים זאת, להורות בצו, כי ציוד מסויים או סוגי ציוד, יועמדו לרשותה של הרשות שימנה השר הממונה (להלן – הרשות המוסמכת) כדי לשרת את צרכי האוכלוסייה האזרחית (להלן – ציוד עודף).

30. השר הממונה לעניינים של כלי תחבורה, שהגדרתם (ר' סעי' 1 לחוק) כוללת כלי טיס, היא שרת התחבורה (סעיף 27(1) לחוק).

31. מכאן אמור כי בין על פי שימוש בסמכויות "מניית הזהב" ובין על פי שימוש בסמכויות לפי חוק הגיוס על שרת התחבורה היה לפעול לאלתר ולאפשר טיסות אל על בשבת.

סיכום

32. עתירה זו מובאת על ידי העותר, שהנו עו"ד, פקח טיסה בשירותו הצבאי ובמילואים, לרבות במגדל הפיקוח של נמל תעופה בן גוריון, וכן הנו אב לבת חיילת בשירות קרבי, שעבודה הוא מעוניין לייבא לישראל ציוד מיגון, טרם תצא לתפקיד. תצהירו של העותר מצורף.

33. אשר על כן מבוקש כאמור ברישא לכתב עתירה ובקשה לצו ארעי וביניים זו.

נעם אלפרון, עו"ד

יום טוב בלק, עו"ד

מאיר הלר, עו"ד

א' לנדוי עורכי דין
באי כוח העותר